

495. 1.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet, houdende voorzieningen betreffende het opmaken van akten van overlijden.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden, waarop het rust.

En hiermede bevelen wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 19 Juni 1947.

WILHELMINA.

495. 2.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat tengevolge van de oorlogsomstandigheden nadere voorzieningen nodig zijn betreffende het opmaken van akten van overlijden;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

„vermiste”: ieder die tussen 9 Mei 1940 en 1 Juni 1945 zijn woonplaats in Nederland heeft verlaten of die vermoed wordt aldaar door oorlogsgeweld te zijn getroffen, terwijl er goede gronden bestaan om aan te nemen, dat hij is overleden;

„woonplaats”: de woonplaats in de zin van artikel 74 van het Burgerlijk Wetboek en, — voor zover het betreft personen, die ingevolge artikel 78 van het Burgerlijk Wetboek woonplaats buiten Nederland hebben —, de verblijfplaats.

Artikel 2.

Door of vanwege de Minister van Justitie kan bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de laatstbekende woonplaats in Nederland van een vermiste, van diens overlijden schriftelijk aangifte worden gedaan.

Artikel 3.

De aangifte vermeldt zo nauwkeurig mogelijk de naam, voornamen, plaats en tijdstip der geboorte, beroep en laatstbekende woonplaats in Nederland van de vermiste, mitsgaders plaats en tijdstip van het overlijden.

Bij gebreke van gegevens omtrent het tijdstip van overlijden wordt als zodanig aangemerkt de dag, volgende op die, waarop het laatst van het bestaan van de vermiste is gebleken.

De aangifte kan daarenboven gegevens bevatten omtrent de echtgenoot en de ouders van de vermiste.

Artikel 4.

Door de zorg van de Minister van Justitie wordt in de *Nederlandse Staatscourant* en, — indien hem zulks geraden voorkomt —, in een of meer door hem aan te wijzen nieuwsbladen bekend gemaakt, dat overeenkomstig artikel 2 aangifte is gedaan.

De bekendmaking bevat de gegevens, bedoeld in artikel 3, eerste lid.

Zij kan voorts bevatten zodanige gegevens als de Minister van Justitie dienstig mocht achten.

Artikel 5.

Behoudens het bepaalde in de artikelen 6 en 7 maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand, bij wie aangifte is gedaan, daarvan een akte op, zodra zes maanden zijn verstreken na dagtekening van de *Nederlandse Staatscourant*, waarin werd bekend gemaakt, dat aangifte is gedaan.

De akte wordt in de registers van overlijden ingeschreven en alleen door de ambtenaar van de burgerlijke stand ondertekend.

Artikel 6.

De rechtbank, binnen welker rechtsgebied de standplaats is gelegen van de ambtenaar van de burgerlijke stand, bij wie aangifte is gedaan, kan aanvulling of verbetering der aangifte gelasten, dan wel de aangifte vernietigen.

De rechtbank beslist op verzoek van belanghebbenden of op vordering van het openbaar ministerie, binnen de in het eerste lid van artikel 5 bedoelde termijn ingediend onderscheidenlijk ingesteld en betekend aan de ambtenaar van de burgerlijke stand, bij wie de aangifte is gedaan.

De griffier zendt afschrift van het verzoekschrift of de vordering aan de Minister van Justitie.

Artikel 7.

Op de procedure, bedoeld in het voorgaande artikel, zijn de artikelen 71 van het Burgerlijk Wetboek en 829, 831 en 832 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering van overeenkomstige toepassing.

Beveelt de rechter oproeping van belanghebbenden, dan geschiedt deze oproeping bij brief van de griffier, met vermelding van het doel der oproeping. Geen uitspraak wordt gedaan alvorens de termijn, bedoeld in artikel 5, eerste lid, is verstreken.

Nadat de uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan, doet de griffier afschrift toekomen aan de Minister van Justitie, alsmede aan de ambtenaar van de burgerlijke stand, die, — behoudens ingeval van vernietiging der aangifte —, met inachtneming van 's rechters beslissing van de aangifte een akte opmaakt en inschrijft overeenkomstig artikel 5.

Artikel 8.

De akten, opgemaakt overeenkomstig artikel 5, worden beschouwd als akten van overlijden in de zin van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 9.

De benoeming van een bewindvoerder over een afwezige ingevolge artikel 85 van het Besluit herstel rechtsverkeer, alsmede de handelingen, door die bewindvoerder verricht, kunnen niet worden aangetast uit hoofde van het overleden zijn van de afwezige ten tijde van de benoeming of de handeling.

Artikel 10.

Verjarings- en vervaltermijnen, ingaande op het tijdstip van overlijden, worden, ingeval omtrent het overlijden van een

vermiste een akte in de registers van de burgerlijke stand is ingeschreven, gerekend te zijn ingegaan op de dag van inschrijving.

Mede van die dag lopen de verjarings- en vervaltermijnen, ingaande op het tijdstip van kennisneming van het overlijden, tenware de belanghebbende bewijst eerst op een latere dag van het overlijden kennis te hebben gedragen, in welk geval zij lopen van die latere dag.

Artikel 11.

Indien van het bestaan van een vermiste blijkt, nadat van diens overlijden een akte is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand en zijn echtgenoot inmiddels is hertrouwd, is door laatstbedoeld huwelijk het eerdere huwelijk ontbonden.

Artikel 12.

Indien van het bestaan van een vermiste blijkt, nadat van diens overlijden een akte is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand, kunnen handelingen, door zijn echtgenote verricht na de inschrijving, doch voordat van het bestaan van de vermiste is gebleken, niet worden aangetast uit hoofde van het ontbreken van machtiging als bedoeld in de artikelen 169 en 180 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 13.

Indien van het bestaan van een vermiste blijkt, nadat van diens overlijden een akte is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand, heeft deze alleen recht om zijn zaken terug te vorderen, in de staat waarin zij zich alsdan bevinden, mitsgaders de opbrengst van die zaken welke vervreemd zijn, of wel de zodanige welke daaruit zijn aangekocht, alles echter zonder enige vruchten of inkomsten.

Artikel 14.

Indien van het bestaan van een vermiste blijkt, nadat van diens overlijden een akte is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand, kan de schuldenaar, wiens schuld opeisbaar is geworden door het bij die akte vastgestelde overlijden, het deswege betaalde niet terugvorderen. Tegenprestaties jegens die schuldenaar, afhankelijk van het leven van vorenbedoelde vermiste, zijn niet verschuldigd, voorzover deze vervallen zijn tussen het in voormelde akte uitgedrukte tijdstip van overlijden en dat, waarop van het bestaan van de vermiste is gebleken.

Ingeval de schuldenaar door het betaalde niet volledig is gekweten van de verplichtingen, die op hem zouden hebben gerust indien van het bestaan van de vermiste niet ware gebleken, komt het betaalde in mindering op hetgeen hij de vermiste verschuldigd mocht zijn, dan wel op hetgeen hij verschuldigd zal zijn, wanneer de vermiste later overlijdt.

Artikel 15.

Indien van het bestaan van een vermiste blijkt, nadat van diens overlijden een akte is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand, houdt een op grond van een wettelijke bepaling verleend pensioen of rente op met een door het orgaan, dat het pensioen of de rente verleende, te bepalen datum.

Artikel 16.

In het geval, voorzien in artikel 13, wordt het ingevolge de Successiewet (wet van 13 Mei 1859, *Staatsblad* no. 36, zoals deze later is gewijzigd) geheven recht, met de verhogingen en boeten, teruggegeven.

Artikel 17.

Indien een rechterlijk gewijsde, waarbij aanvulling van de registers van de burgerlijke stand met een overlijdensakte van een vermiste wordt gelast, overeenkomstig artikel 73 van het Burgerlijk Wetboek is ingeschreven, zijn de artikelen 9 tot en met 16 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 18.

Ieder is verplicht aan de Minister van Justitie of aan degene, die hem vervangt, mondeling of schriftelijk de inlichtingen te verstrekken en de bescheiden over te leggen, waarvan de verstrekking of de overlegging in verband met de uitvoering van deze wet door of vanwege hem wordt gevorderd.

Hij, die opzettelijk niet voldoet aan een verplichting, bedoeld in het voorgaande lid, dan wel door handelen of nalaten opzettelijk bewerkt of opzettelijk medebewerkt, dat aan zodanige verplichting niet wordt voldaan, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste tienduizend gulden. De in dit lid strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven.

Hij aan wiens schuld het te wijten is dat niet wordt voldaan aan een verplichting, bedoeld in het eerste lid, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden. De in dit lid strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

Artikel 19.

Deze wet laat onverkort de geldende bepalingen inzake de verklaring van vermoedelijk overlijden, alsmede die inzake inschrijving in de registers van de burgerlijke stand van akten betreffende het overlijden van vermisten.

Artikel 20.

Wij behouden Ons voor bij algemene maatregel van bestuur te regelen, wat verder nodig is voor de uitvoering van deze wet.

Artikel 21.

Het besluit van 16 December 1941 van de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Justitie en van Binnenlandse Zaken over het opmaken van akten betreffende het overlijden van militair personeel der Nederlandse Zee- en Landmacht, *Verordeningenblad* 1941, no. 228, vervalt.

Artikel 22.

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na die harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Justitie,

De Minister van Binnenlandse Zaken,

De Minister van Financiën,

495. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inleiding.

Tengevolge van de oorlogsomstandigheden en de maatregelen van de bezetter hebben tal van personen hun woonplaats verlaten en zijn aldaar na de bevrijding van ons vaderland niet teruggekeerd, terwijl van hun bestaan ook niet meer is gebleken. In vele gevallen, b.v. als het betreft personen, van wie bekend is, dat zij naar een concentratiekamp zijn gevoerd, moet met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid worden aangenomen, dat zij zijn overleden, zonder dat nochtans van het overlijden een akte is of kan worden opgemaakt.

In de voorsz. gevallen zou, ingevolge de artikelen 523 e.v. B.W. een vonnis van vermoedelijk overlijden kunnen worden